

W badaniu wspólnotowym w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, ze względu na potrzebę określenia poziomu umiejętności internetowych Europejczyków, zdefiniowano 6 następujących czynności, których wykonanie świadczy o posiadaniu odpowiednich kompetencji: używanie wyszukiwarki internetowej, wysyłanie e-maili z załącznikami, umieszczanie postów na czacie lub forum dyskusyjnym, używanie programów do wymiany plików p2p, telefonowanie przez internet i tworzenie stron internetowych.

Poziom niski umiejętności internetowych utożsamiany jest z zadeklarowaniem jednej lub dwóch umiejętności spośród sześciu wymienionych, poziom średni – trzech lub czterech, a wysoki – pięciu lub sześciu.

W 2010 r. najmniej znaczące różnice pomiędzy Polską a średnią unijną w zakresie kompetencji internetowych można było zaobserwować w przypadku wysokiego poziomu umiejętności. Oznacza to, że odsetek zaawansowanych użytkowników internetu w Polsce nie odbiegał znacznie od przeciętnego poziomu odnotowanego w UE, co więcej wzrastał w latach 2005–2010 w podobnym tempie. Na koniec tego okresu na Litwie, Łotwie, we Francji i w Estonii wskaźnik ten osiągnął wartość ponad dwa razy wyższą niż w Polsce. Ciekawe, że zarówno Litwa, jak i Łotwa startowały w 2005 r. z tego samego poziomu co Polska, ze wskaźnikiem o wartości 3–4%, i odnotowały spektakularny postęp w zakresie rozwoju umiejętności, wysuwając się na czoło rankingu europejskiego w 2010 r. Co piąty obywatel tych krajów potrafi wykonać w sieci wszystkie sześć lub pięć z wymienionych czynności.

Średni poziom umiejętności charakteryzujący się umiejętnością wykonania trzech do czterech czynności związanych z obsługą internetu posiada co piąty mieszkaniec Polski. To mniej niż średnio w UE. Tempo wzrostu tego odsetka jest niższe w Polsce niż przeciętnie w państwach Wspólnoty. W 2005 r. wskaźnik ten wyniósł 14% w przypadku Polski i 17% dla 27 krajów UE i wzrósł do roku 2010 odpowiednio o 10 i 13 punktów procentowych.

W wielu krajach UE odsetek osób prezentujących niski poziom umiejętności internetowych, czyli potrafiących wykonać jedną lub dwie czynności dotyczące obsługi sieci, spada lub pozostaje na stałym poziomie, co można tłumaczyć tym, że osoby zaczynające przygodę z internetem szybko stają się bardziej zaawansowanymi użytkownikami na poziomie średnim lub wyższym. Ta prawidłowość potwierdza się także na przykładzie średniej unijnej, która w 2005 r. wynosiła 31%, a pięć lat później 32%. Inaczej jest w przypadku Polski, gdzie owa zmienna wzrosła w omawianym okresie o 6 punktów procentowych, osiągając w 2010 r. wartość 28%, co stanowi wynik o 4 punkty procentowe niższy od przeciętnego w 27 krajach UE.

Umiejętności internetowe Polaków w dużej mierze zależą od częstości korzystania z internetu. Ich doskonalenie i zdobywanie odbywa się przez praktykę.

Z danych wynika, że ogólnie mieszkańcy Polski są mniej aktywni online niż przeciętni Europejczycy, stąd też ich kompetencje internetowe są słabsze.

Wskaźniki charakteryzujące umiejętności informatyczne w grupie wiekowej 55-latków i osób starszych tylko w jednym przypadku (używanie wyszukiwarki internetowej) przekraczają 1/3 poziomu średniej

krajowej. Z kolei wśród osób pochodzących z ¼ najuboższych gospodarstw domowych odsetki te nie przewyższają poziomu 2/3 średniej krajowej. Niski poziom umiejętności cyfrowych, wyposażenia w komputery i internet oraz ich wykorzystania świadczy o wykluczeniu tych grup ze społeczeństwa informacyjnego.

Brak kompetencji w przypadku jednej czwartej gospodarstw domowych o najniższych dochodach jest przyczyną nieposiadania dostępu do internetu. Jeszcze większa część tej grupy (39%) nie widzi potrzeby korzystania z sieci, co znów może świadczyć o braku wiedzy na temat korzyści, jakie można odnieść, surfując w internecie. Niebagatelną rolę stanowią również koszty sprzętu i dostępu do sieci, które są przeszkodą materialną na drodze do świata cyfrowego dla odpowiednio 21% i 15% najuboższych gospodarstw.

W roku 2007 odsetki mieszkańców wsi posiadających umiejętności internetowe były na poziomie 35–65% odpowiednich odsetków dla mieszkańców miast. Wówczas Polska wieś miała największy niedosyt umiejętności komputerowych – 56% mieszkańców określiła je jako niewystarczające z punktu widzenia potrzeb rynku pracy. Do roku 2010 mieszkańcy wsi uczynili spory postęp w zakresie rozwoju umiejętności internetowych, gdyż odsetki osób je posiadających stanowiły już 61–78% wartości analogicznych wskaźników odnotowanych dla mieszkańców miast.

Spośród ośmiu badanych czynności związanych z obsługą internetu, od lat najniższe odsetki odnotowuje się w Regionie Wschodnim. W 2010 r. Region Centralny miał najwyższe wskaźniki osób z umiejętnością obsługi wyszukiwarek internetowych, pobierania i instalowania oprogramowania, ochrony komputera przed wirusami i programami szpiegującymi, używania programów do wymiany plików oraz w zakresie tworzenia stron internetowych. Z kolei Region Południowo-Zachodni „specjalizował się” w zagadnieniach związanych z komunikowaniem się i posiadał najwyższe w Polsce odsetki osób z umiejętnością wysyłania e-maili z załącznikami oraz udziału w czatach i grupach dyskusyjnych. Telefonowanie przez internet było natomiast domeną Regionu Północnego.

W Polsce 16% osób w wieku 16–74 lata uczestniczyło w szkoleniach komputerowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Odsetek ten jest jednakowy wśród kobiet i mężczyzn. W UE lepszy wynik odnotowano tylko w Szwecji (17%). Niestety w grupie osób w wieku 55–74 lata zainteresowanie kursami komputerowymi jest bardzo niewielkie – korzystało z nich tylko 2% tej populacji, podczas gdy w Szwecji 16%.

Źródło: "Społeczeństwo informacyjne w liczbach", Violetta Szymanek i Magdalena Mieczkowska, MAiC, 2012